

Nederlandse Vereniging van Organisaties van Gepensioneerden (NVOG)
Postbus 2069
3500 GB Utrecht
Ter attentie van dhr. J. van der Spek

Hengelo, 12 maart 2019

Geachte voorzitters van de NVOG/KNVG,

'Voor de zomer tóch een pensioenakkoord' zo stelt u in uw recente schrijven.

Een nieuw pensioenakkoord wordt altijd weer gebracht met een elan alsof het de problemen op zal lossen. Dat is hoogst twijfelachtig.

De enige reden dat pensioenen gekort werden en er niet geïndexeerd kon worden, is het nieuwe FTK en de daaruit voortvloeiende toepassing van de risicovrije rekenrente sinds 2007.

Gezien de vastberadenheid van Koolmees is de kans op een wijziging daarop uitermate klein. De betaalbaarheid van het pensioen nu en in de toekomst wordt uitsluitend bepaald door de premie en het rendement op die ingelegde premie.

Sinds 2009 is het gemiddelde rendement bij de pensioenfondsen 8% tot 10% en dat was niet genoeg om indexatiekorting en zelfs pensioenkorting te voorkomen.

Er is geen reden om aan te nemen dat de rendementen de komende jaren hoger zullen worden dan de afgelopen periode.

Dus zo lang de rekenrente niet wordt gewijzigd kan er alleen geschoven worden met belangen, wat de één krijgt raakt de ander kwijt en omgekeerd.

Analyse van de KNVG/NVOG policy (zie bijlage bij deze brief) leert dat de meeste onderhandelingspunten negatieve gevolgen, sommige zeer grote, voor de huidige gepensioneerden en zeker voor de oudere gepensioneerden.
(Hoe ouder hoe minder kans op na-indexatie).

De gepensioneerden leveren in op een groot aantal punten. (de punten 2, 3, 4, 7 en 9.)
Voordeel hebben gepensioneerden bij een klein aantal punten (6 en 8, punt 6 alleen indien niet gekoppeld aan een life-cycle beleggingsmix).

Welke doorsnede van bovenstaande punten is voor de ouderenbonden acceptabel en wat zijn de consequenties per generatiegroep 25-55/55-65/65-75/75+

Gezien de starre houding van Koolmees en Rutte en het enthousiasme van de ouderenbonden voor een nieuwpensioenstelsel vrees ik dat het voor de reeds gepensioneerden en zeker voor de 75+ negatief zal uitpakken.

Met vriendelijke groet,

VVSPTN

Sander van der Schoot - Voorzitter

Bijlage: Analyse van de policy van de KNVG/NVOG.

- 1) *“De impasse kan alleen worden doorbroken als drie dingen eerst goed geregeld worden: voorkoming van de korting op de pensioenen, verruiming van de mogelijkheden tot indexatie en inspraak van jongeren en gepensioneerden.”*

Mee eens. Het korten van de pensioenen terwijl Nederland het hoogste pensioenvermogen per inwoner heeft van de heel Europa is niet acceptabel. Ook het korten van pensioenen bij een dekkingsgraad tussen de 100% en 104% om daarmee de buffers te verhogen is leidt tot een onaanvaardbare breuk in het vertrouwen. Pensioenkapitaal is bedoeld om als pensioen uit te keren, niet om buffers mee te vullen.

- 2) *“Om dat voor elkaar te krijgen, moet allereerst de AOW-leeftijd langzamer stijgen dan nu is vastgesteld.”*

Begrijpelijke eis zeker voor de zware beroepen, uit de CBS cijfers blijkt dat de gemiddelde leeftijd minder snel stijgt dan eerst is aangenomen. Het idee dat de mensen die nu geboren worden, wel gemiddeld de 100 zullen halen is onjuist. Uit de CBS cijfers blijkt dat de sterfte onder 95+ers meer dan 30% per jaar is en dat die sterfte, ondanks alle medische vooruitgang, sinds 1950 niet is afgenomen.

- 3) *“Om dat voor elkaar te krijgen, moet allereerst de AOW-leeftijd langzamer stijgen dan nu is vastgesteld. Daar is op dit moment geld voor, nu de financiële crisis voorbij is en de sterftcijfers meevallen. Omdat de pensioenfondsen dan meer geld nodig hebben voor de pensioenuitkeringen, zal indexering wat langer achterwege blijven.”*

De sterfte cijfers zijn nu al een aantal jaren hoger dan verwacht. Dit toont aan dat de voorspellingen die gebruikt zijn om de AOW leeftijd te verhogen van een te snelle stijging van de levensduur uit zijn gegaan. Ook blijkt dat het aantal gezonde jaren minder stijgt dan de levensduur. Als men de verhouding tussen arbeidsjaren en pensioen jaren constant wil houden zou een stijging van de AOW-leeftijd van 8 maanden per extra jaar levensduur voldoende zijn.

Bij de verhoging van de pensioenleeftijd naar 68 jaar hebben de pensioenfondsen de pensioenrechten van de actieven actuarieel neutraal opgehoogd. Als de AOW leeftijd op 66 jaar wordt bevroren ligt het voor de hand om deze pensioenrechten ook weer actuarieel neutraal te verlagen. De pensioenfondsen hebben daarvoor dus niet ineens extra geld nodig. Wel moet er door de actieven extra premie betaald worden voor de 2 jaar extra pensioen die ze dan opbouwen.

- 4) *“Zodra het weer kan, moet de pensioenleeftijd meegroeien met de levensverwachting.”*

Zie punt 3 hierboven. Een verhoging van 8 maanden per extra levensduur is voldoende om de verhouding tussen arbeidsjaren en pensioenjaren constant te houden.

Nu al blijkt dat in een aantal sectoren de mensen de verhoging van de pensioenleeftijd niet volhouden en voortijdig in de WIA afstromen. De WIA uitkering is gerelateerd aan het laatst verdiende loon en dus doorgaans hoger dan de AOW uitkering. Een WIA uitkering maakt het mogelijk het pensioen uit te stellen en daarmee te verhogen. Ook nu al blijkt dat een fors deel van de besparing door een hogere pensioenleeftijd weg lekt door hogere kosten voor WIA en WW uitkeringen.

- 5) *“Zo wordt het voor zzp'ers fiscaal aantrekkelijk om pensioen op te bouwen.”*

ZZP-ers krijgen een aantal belasting faciliteiten omdat zij hun eigen sociale zekerheid (pensioen en arbeidsongeschiktheid) moeten betalen. Op dit moment krijgen zij die belasting korting ook als ze geen pensioen of arbeidsongeschiktheidspremie betalen. Door de grote concurrentie tussen de ZZP-ers heeft dit tot gevolg dat deze belastingkorting in de vorm van lagere tarieven weglekt naar de opdrachtgevers.

Het zou daarom veel beter zijn om de belasting korting alleen te geven als er ook daadwerkelijk pensioen en AO-premie wordt betaald.

Zo wordt ook voorkomen dat ZZP-ers een oneigenlijk concurrentievoordeel krijgen t.o.v. bedrijven met personeel in dienst.

Ook kan zo worden voorkomen dat de ZZP-ers die nu profiteren van de lagere belastingtarieven later, door het ontbreken van pensioen, een excessief beroep op huur- en zorg-toeslag moeten doen

Opmerking 1: ook de inkomstenbelasting en het inkomensafhankelijke zorgtarief vallen lager uit, terwijl de algemene heffingskorting en in zekere mate ook de ouderenkorting die inkomensafhankelijk zijn tot een hogere aftrek zullen leiden.

Opmerking 2: ER zijn zeer eenvoudige methoden die een beter resultaat zullen opleveren.

- Geef de ZZP'er het recht om na uittreden onder gelijkblijvende condities het recht om tegen een actuair correcte premie het pensioenrecht verder op te bouwen.
- Of bereken het fictieve eigen potje van de uitreder en laat dat verder meedelen in het beleggingsresultaat van het pensioenfonds, al of niet aangevuld met vrijwillige bijstortingen.

Vervolgens kan op de pensioengerechtigde leeftijd tegen de dan geldende condities naar eigen keuze een pensioen kopen bij het 'eigen' pensioenfonds of ergens anders.

6) *"Ook moet er met een realistische rente worden gerekend"*

De huidige rekenrente is gebaseerd op het idee dat een pensioen een absoluut zekere uitkering is, Dat is echter niet het geval, de wetgeving staat uitdrukkelijk kortingen toe bij een dekkingsgraad tekort.

Beleggen in aandelen is nodig om de indexatie te kunnen betalen. Dat brengt risico's met zich mee maar op lange termijn is het inflatie risico veel groter dan het kortingsrisico. Voor het berekenen van de toekomstige verplichtingen is verwacht rendement min inflatie daarom een veel betere maat dan de huidige rekenrente.

De minister, in zijn rol als werkgever, is het hier mee eens, want de premie voor de actieven is wel gebaseerd op het verwacht rendement.

Het is niet consistent om voor de dekkingsgraad een andere rekenrente te hanteren dan voor de premie. Nu heeft een pensioenfonds dat de "kostendekkende premie" ontvangt aan het einde van het jaar toch een tekort in de dekkingsgraad.

Als de minister niet bereid is om de rekenrente te wijzigen, laat hij dan ook zo fatsoenlijk zijn om voor de actieven de premie te betalen die daarbij hoort. Nu wordt een deel van de pensioenopbouw van de actieven door de gepensioneerden betaald.

7) *Individuele pensioenpotjes met life-cycle beleggingen.*

Bij de studies in het kader van de SER is herhaaldelijk gebleken dat individuele pensioenpotjes bij dezelfde premie 5% tot 10% minder pensioen opleveren. Het delen van het beleggingsrisico over de generaties levert dus echt winst op.

Voor wie desondanks individuele potjes wil, zijn er in het huidige pensioensysteem al DC regelingen en levensverzekeringen mogelijk. Het verbieden van een collectief systeem dat aantoonbaar beter werkt is onaanvaardbaar.

Life cycle beleggen zou tot gevolg hebben dat er voor de gepensioneerden grotendeels in laag renderende obligaties belegd moet worden. Omdat de indexatie uit het rendement op aandelen wordt betaald zou dit tot gevolg hebben dat indexatie van de lopende pensioenen vrijwel onmogelijk wordt.

Bij 2% inflatie (ECB doelstelling) geeft dit meer dan 30% pensioenverlies over de verwachte levensduur van 20 jaar na pensionering. Een collectief systeem maakt het mogelijk om ook voor de ouderen in aandelen te blijven beleggen

Een collectief systeem maakt het voor alle generaties mogelijk om op gelijke wijze mee te delen in het beleggingsrendement.

8) *"ook moet de pensioenpremie kostendekkend worden gemaakt.*

Pensioen is geen gratis geld, de pensioenpremie hoort kostendekkende te zijn. Ook als dat de werkgever (overheid) even niet uitkomt. Daarom is het essentieel dat voor de premie en voor de dekkingsgraad dezelfde rekenrente wordt gebruikt. Zie ook item 6 en 9.

- 9) *Het vorige kabinet heeft al besloten dat de premies van jongeren omlaag kunnen, omdat die tot wel veertig jaar renderen en die van de ouderen veel korter. Hierdoor ontstaat het probleem dat ouderen opeens te weinig pensioenrechten opbouwen. Deze operatie gaat zeker zestig miljard euro kosten (60-120 mld. afhankelijk van de rentestand). Aangezien de overheid dit eist, moet de overheid dit ook financieel mogelijk maken*

Dat de jongeren meer zouden betalen dan de ouderen is nergens kwantitatief onderbouwd, althans wij hebben het niet kunnen vinden.

De opmerkingen in de brief van Minister Koolmees dat compensatie voor de generatie 45+ bij afschaffing van de doorsnee opbouw maar uit de reserves van de fondsen betaald moet worden is onaanvaardbaar. De meeste fondsen hebben hiervoor onvoldoende reserve, dit zou er op neerkomen dat de overgang betaald wordt door de pensioenen te korten of nog eens 10 jaar niet te indexeren. De gepensioneerden hebben de hele cyclus van jong naar oud doorlopen en hebben dus geen netto voordeel van de doorsnee premie /doorsnee opbouw gehad. Daarom is het niet redelijk dat zij mee moeten betalen aan de overgangskosten.

Ten aanzien van het afschaffen van de doorsnee opbouw nog het volgende:

Bij de huidige parameters van een rekenrente van 1.5% en een inflatie van 2% geeft beleggen een negatief reëel rendement van 0.5% per jaar.

Een fonds met indexatie ambitie verliest dus meer vermogen op de pensioenopbouw van jongeren dan op die van ouderen omdat voor ouderen de beleggingstermijn korter is.

Als we de huidige rekenrente serieus nemen zouden jongeren dus juist minder pensioenopbouw moeten krijgen dan ouderen.

Bij het afschaffen van de doorsnee opbouw hoort dus ook een discussie over de rekenrente.

Het argument voor de individuele potjes en het afschaffen van de doorsnee opbouw is dat men geen kruissubsidies tussen de generaties wil.

Door de rentedaling sinds 2008 zijn de pensioenverplichtingen voor jongeren veel meer gestegen dan voor ouderen. Een groot deel van de overdekking die de fondsen in 2007 hadden is gebruikt voor het ophogen van het pensioenvermogen voor de jongeren. Als kruissubsidie tussen generatie ongewenst is, dan ligt het voor de hand om eerst deze subsidie voor jongeren, betaald door de ouderen terug te draaien en pas daarna het pensioenvermogen over de generaties te verdelen.